

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Rötter och den inre hållbarheten

Lundberg, Cecilia

Published in:
Skärgård

Published: 01/12/2022

Document Version
Accepted author manuscript

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lundberg, C. (2022). Rötter och den inre hållbarheten. *Skärgård*, (4/2022), 2-3. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202301316602>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rötter och den inre hållbarheten

- Till hembygds museet, jo, jag tackar jag, sa han för sig själv. Så roligt ska jag inte ha.

Jag kan ännu höra pappas föraktfulla tonfall när han läste Pippi Långstrump för mig. I boken kom en fin och märkvärdig (i sitt eget tycke) herre körande till den lilla, lilla staden där Pippi bodde och såg skyltarna över ortens sevärdheter: hembygds museum, gravkummel och Villa Villekulla. Inte för att min far skulle ogilla hembygds museer utan för att han alltid levde sig in i våra kvällssagor. Som jag älskade det!

Finns det hembygds museer utanför Norden och Baltikum? Den som har bevistat ett antal ser framför sig ett gammalt stockhus från 1800-talet med föremål som vittnar om bondesamhällets strävsamma liv. Eventuellt med inslag av gamla tiders näringsliv och vardagen i småskolan. Ofta är det en lokal hembygdsförening som är drivkraften bakom museet.

Jag tror att värdet i ett hembygds museum inte ligger i att förevisa gamla seder, bruk och redskap för turister. Snarare att genom dessa föremål och hantverket bakom befästa de lokala invånarnas kulturella identitet. Inte minst idag, då vi lever i osäkra tider oavsett om vi tänker klimat, resurser, säkerhet eller något annat. Våra rötter och den kultur de besitter blir allt viktigare för allt fler.

HÅLLBAR UTVECKLING har under de senaste åren gått från ett diffust begrepp med fokus på miljöfrågor till något vardagligt som kastas in i alla tänkbara sammanhang. Och det är helt korrekt. För att utvecklingen ska vara hållbar ska den omfatta ett helhetstänk som inte enbart tar hänsyn till miljön och naturens villkor, utan precis lika mycket en utveckling som är socioekonomiskt och politiskt försvarbar. Begreppet är alls inte diffust, men ytterst komplext och intrikat, innehållande många lömska problem – det som på engelska kallas för *wicked problems*. Med all den kunskap och de tekniska möjligheter vi har idag, är det en tragedi att vi inte kommit längre på hållbarhetens område. Begreppet fick sin definition redan i den så kallade Brundtlandrapporten som Världskommissionen för miljö och utveckling tog fram på uppdrag av FN år 1987.

Forskare vid Lunds universitet tolkar denna brist som att de yttre omständigheterna kring hållbarhet – den ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarheten – även bör kopplas till vår inre, mer personliga omställning. Hur förstår, känner och engagerar just jag mig till det som händer i omvärlden? Det handlar inte bara om att kunna relatera till det globala läget och framtidsutsikterna och agera på ett lokalt plan. Mår du bra, har ett sunt självmedvetande och känner en inre harmoni, har du också empati, medkänsla och social trygghet för att handla och agera för en bättre värld.

Värdet på kultur och natur kopplar till den inre hållbarheten och utgör riktlinjer för våra handlingar. Föreställningen om ett gott liv grundar sig på våra värdegrunder. Vår syn på världen och hur vi definierar den för in naturvärden i beslutsfattande och styrdokument. Detta är viktigt för samsynen kring exempelvis den globala visionen för biodiversitet och Agenda 2030. Tankegångar i dessa banor framgår i en nyligen publicerad rapport av FN:s forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES).

FÖR DEN inre hållbarheten är kultur och identitet viktiga pusselbitar. Den aktuella social- och hälsovårdsreformen betonar kulturens välbefinnande. Oavsett om du själv aktivt deltar och utövar kultur eller bevittnar kultur som någon annan skapat, stärks ditt välmående.

Sandra Bergqvist nämner Finlandsmodellen i sin text. Utbildnings- och kulturministeriet startade upp initiativet för två år sedan, för att stödja välbefinnandet hos barn och unga i grundskolan. I dag får

250 kommuner, sammanlagt 10 000 hobbygrupper och 2000 skolor stöd från ministeriet för hobbyverksamhet inom kultur, konst, idrott, ungdomsarbete och naturvetenskap direkt efter skoldagen.

Att traditionell naturvetenskaplig forskning hittar gemensamma nämnare med konst är också spännande. Senaste år berättade Skärgård om den marinbiologiska forskningen som mötte scenkonsten i föreställningen Mareld (Skärgård 1/2021) ur forskarens synvinkel. Denna gång berättar bildkonstnären **Katja Syrjä-Johansson** om de nya perspektiv fältbiologin ger henne.

En ö med ett hembygdsmuseum som jag gärna skulle besöka är Kihnu, den estniska ön i Rigabukten. En ö där kvinnorna står för ruljangsen och ännu idag klär sig traditionellt både till vardag och fest hemma på ön. Ett blomstrande immateriellt kulturarv. Jag väntar bara på nyheten att Kihnu har en kvinnlig kommundirektör.

Cecilia Lundberg
Ordförande för Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi
046 920 2007
cecilia.lundberg@abo.fi